

دکتر آذر زرین
دبیر اجرایی کنفرانس

دکتر خدیجه بوزرجمهری
رییس دومین کنفرانس آب و هواشناسی ایران
مدیر گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد

اولین جرقه برگزاری کنفرانس ملی آب و هواشناسی ایران از خرداد سال ۱۳۹۶ شروع شد. در جلسه ای که با حضور اعضای هیات علمی گروه آب و هواشناسی دانشگاه فردوسی مشهد و مدیران اداره کل هواشناسی و پژوهشکده اقلیم شناسی ایران برگزار شد، ضرورت برگزاری کنفرانس ملی آب و هواشناسی مطرح شد. در اوایل سال تحصیلی ۹۶-۹۷ درخواست برگزاری کنفرانس ملی آب و هواشناسی در گروه جغرافیا مطرح و پس از موافقت اعضای گروه و معاونت پژوهشی دانشگاه، اولین تبلیغات رسمی کنفرانس از اوایل آذر ماه آغاز شد. فعالیت کادر اجرایی از آذرماه شروع و دانشجویان رشته های آب و هواشناسی، هواشناسی کشاورزی و گرایش های مختلف جغرافیا در بخش های مختلف اجرایی جهت همکاری اعلام آمادگی نمودند. جلسات و گفتگوهای متعدد با ارگان های اداری، تجاری و دانشگاه های سراسر کشور برای حمایت های مالی و معنوی کنفرانس برگزار شد و نهایتاً کنفرانس با همکاری اداره کل هواشناسی خراسان رضوی و پژوهشکده اقلیم شناسی ایران برگزار می شود.

در بخش علمی کنفرانس تعداد ۶۶ نفر از اساتید و صاحب نظران سراسر کشور به عنوان کمیته علمی و داوران و حدود ۴۰ نفر هم صرفاً به عنوان داور همکاری داشتند. از مجموع مقالات رسیده به دبیرخانه کنفرانس، حدود ۳۰۰ مقاله توسط داوران محترم پذیرش شد که تعداد ۵۵ مقاله برای سخنرانی و باقی مقالات برای بخش پوستری انتخاب شدند. در این کنفرانس ۹ نفر از اساتید برجسته ی ایران به عنوان سخنران کلیدی دعوت شدند که در زمینه های مختلف علم آب و هواشناسی سخنرانی ویژه خواهند داشت. در حاشیه کنفرانس هفت کارگاه تخصصی که شامل آموزش های تئوری و عملی در رابطه با تکنیک ها و نرم افزارها و مدل های روز آب و هواشناسی است برگزار می شود. از جمله این آموزش ها نرم افزارهای بازسازی رخدادهای اقلیمی مبتنی بر حلقه های درختی، BCSD و روشهای همچون الگوریتم سبال، روش R و ... و آشنایی با ساختار مدل های گردش کلی برگزار می شود.

گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد، گروهی به قدمت ۵۰ سال

به نام خداوند جان و خرد / کز این برتر اندیشه برنگذرد

بسیار خوشحالم که فرصتی دست داد تا گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد میزبان محققان آب و هواشناسی ایران باشد. در همین رابطه مایلم به منظور آشنایی شرکت کنندگان با گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد تاریخچه مختصری از تاسیس رشته جغرافیای دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد را بازگو نمایم.

با ایجاد دانشکده پزشکی در سال ۱۳۲۸ و دانشکده ادبیات در سال ۱۳۳۴ در مشهد، گام اساسی در راه شکل گیری نخستین دانشگاه در منطقه شرق و شمال شرق کشور یعنی دانشگاه مشهد شکل گرفت. این دانشگاه که در سال ۱۳۳۵ از طرف وزارت فرهنگ «دانشگاه رضوی» نامیده شده بود، بعد از دانشگاه تهران و دانشگاه تبریز، سومین دانشگاهی بود که در ایران تاسیس گردید. دانشگاه رضوی بعد از دو سال یعنی در سال ۱۳۳۷ به «دانشگاه مشهد» و در سال ۱۳۵۳ به «دانشگاه فردوسی مشهد» تغییر نام داد و آقای دکتر سامی راد نخستین رئیس دانشگاه فردوسی منصوب شدند. در سال ۱۳۶۶ دانشگاه فردوسی مشهد از علوم پزشکی جدا و مستقل گردید. دانشکده های پزشکی و ادبیات تا چند سال تنها مراکز آموزش عالی در مشهد بودند که با تاسیس دانشکده های الهیات، علوم پایه، علوم تربیتی و روانشناسی، کشاورزی و مهندسی بر تعداد مراکز آموزش عالی در مشهد افزوده شد.

اولین رشته دانشکده ادبیات، زبان و ادبیات فارسی بود که در سال ۱۳۳۴ به ریاست دکتر علی اکبر مجید فیاض ایجاد گردید. دومین رشته زبان و ادبیات فرانسه که در سال ۱۳۳۵ ایجاد شد و سپس رشته تاریخ و جغرافیا بود که در سال ۱۳۳۶ تاسیس شد که تا سال ۱۳۴۶ یک رشته را تشکیل می دادند اما از این سال به دو رشته مجزای تاریخ و جغرافیا تقسیم شدند. آقای دکتر لطف الله مفخم پایان، پایه گذار رشته جغرافیا در دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد بودند و تا زمان بازنشستگی یعنی سال ۱۳۵۱، به عنوان اولین مدیر گروه جغرافیا، در این گروه آموزشی به فعالیت های مختلف آموزشی، پژوهشی و اجرایی اشتغال داشتند.

کاتال تلگرام: @Mafakherferdowsi

دانشجویان گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد به اتفاق استاد دکتر لطف الله مفخم پایان (نفر اول پایین سمت راست) و مرحوم دکتر برادران (نفر دوم) سال ۱۳۳۸

از اولین اعضای گروه آموزشی جغرافیا در دانشگاه فردوسی مشهد، می توان از دکتر سیروس سهامی، دکتر زیبا خرسند، دکتر مهدی صدیقی، دکتر عباس سعیدی رضوانی، دکتر جعفر جوان و دکتر محمود علوی نام برد.

گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد در حال حاضر دارای ۲۵ عضو فعال و بازنشسته می باشد که در مقاطع مختلف کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در رشته های جغرافیا، برنامه ریزی روستایی، برنامه ریزی شهری، جغرافیای سیاسی، ژئومورفولوژی و آب و هواشناسی دانشجو می پذیرد.

آب و هواشناسی ایران

فصلنامه علمی - دانشجویی نگرش جغرافیایی
ویژه نامه کنفرانس ملی آب و هواشناسی

شماره پنجم

به شماره مجوز ۹۶۲۲۸۹

صاحب امتیاز: انجمن علمی جغرافیا

مدیر مسئول: حانیه معیریان

سرمدیر: مهدیه نوزادی

دکتر عباس مفیدی
دبیر علمی کنفرانس

«به نام خداوند جان و خرد»

در دهه های آغازین قرن بیست و یکم، مسائل و مشکلات محیطی آن چنان عرصه را بر بشر تنگ نموده و گلوی بشریت را می فشارد که می رود تا جامعه بشری را از یک سو و دولتمردان و سازمان های بین المللی و ملی را از سوی دیگر، به مرز استیصال بکشاند.

در این میان، تغییرات مشاهده شده در رفتار جو و بطور کلی - به یکی از بزرگترین چالش های (Climate system) سامانه اقلیم زمین پیدایش (IPCC, 2007) محیطی جامعه بشری مبدل گردیده است تغییراتی در رفتار جو زمین موسوم به «تغییرات آب و هوا» در قالب «گرمایش جهانی»، نمود بارزی در زندگی روزمره بشر در این کره خاکی پیدا نموده و دغدغه های بسیاری را برانگیخته است. امروزه بروز پدیده هایی چون گرمایش جهانی، بالا آمدن سطح آب دریاها، ذوب یخ های قطبی، کاهش پوشش برف بر روی خشکی ها، وقوع مکرر و نابهنجار خشکسالی ها، بارش های سنگین، امواج گرمایی، امواج سرمای، یخبندان های شدید و فراگیر، توفان های گردوغباری، خشک شدن دریاچه ها و بسیاری از پدیده های جوی در مقیاس محلی تا سیاره ای، آب و هواشناسی را به جهت آن که پدیده های فوق موضوع اصلی مطالعه آن به شمار می آیند، به علمی برجسته و مورد نیاز بشر مبدل ساخته است.

که در ابتدای قرن بیستم به (Landsberg, 1987) «علم آب و هواشناسی» جهت ناکارآمدی و ماهیت نسبتاً ایستای موضوعات مورد مطالعه، به تعبیر کارلتون (1999)، به سان «جوجه اردک زشتی» در قلمرو علوم جو نمود یافته بود و به جهت اقبال کم محققان، در کنج سرویس های هواشناسی ملی روزگار می گذرانید، در ابتدای قرن بیست و یکم به چنان «قوی» زیبایی مبدل گردیده است که نه تنها حوزه علوم جو، بلکه بسیاری از حوزه های علمی دیگر را نیز عرصه جولان خود یافته است. میزان نیاز به این علم در جامعه کنونی و برای بشر امروزی به درجه ای رسیده است که بدون اغراق، مدعیان بی شماری در عرصه علوم پیدا نموده و به شکلی آشکار و در موارد بسیار، از چارچوب رسمی و کلاسیک خود خارج گردیده است. به همین علت، هم اکنون در سطح ملی، بنا به مقتضیات روز و نیازهای در حال گسترشی که به این شاخه از علم وجود دارد، علاوه بر پایگاه رسمی آکادمیک آن، که همانا گروه های جغرافیای دانشگاه های کشور است، این شاخه از علم توسط محققین و متخصصانی از گروه ها و دانشکده های کشاورزی، منابع آب، مهندسی، علوم پایه، منابع طبیعی، محیط زیست و حتی دانشکده های پزشکی نیز به درجات مختلف به کار گرفته میشود.

اگرچه در سال ۱۳۹۲، همایشی با عنوان «اولین کنفرانس ملی آب و هواشناسی ایران» در دانشگاه تحصیلات تکمیلی و فناوری پیشرفته کرمان با تلاش جمعی از آب و هواشناسان این مرزو بوم برگزار گردید و در عین حال، در سال های گذشته موضوع تغییرات آب و هوا، محور اصلی تعداد قابل توجهی از کنفرانس ها بوده است، اما در طی چند سال گذشته، جای خالی یک همایش ملی، در قالبی فراگیر و با لحاظ نمودن تمامی جنبه های علم آب و هواشناسی محسوس بوده است. بر این اساس، دومین کنفرانس ملی آب و هواشناسی ایران با این هدف اولیه که، محلی برای گردهم آمدن متخصصین، صاحب نظران و علاقمندان حوزه آب و هواشناسی بوده و در عین حال فضایی برای تبادل نظر و بحث در رابطه با مباحث روز آب و هواشناسی کشور باشد، توسط گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد در اردیبهشت ماه ۱۳۹۷ برگزار خواهد شد. در این راستا، از تمامی متخصصان اعم از اساتید، پژوهشگران، مسئولان، دانشجویان و علاقمندان به این علم پویا، جذاب و کارآمد درخواست می شود در وهله نخست با حضور گرم خود و در گام بعدی با ارائه جدیدترین یافته ها و دستاوردهای علمی خویش ما را در تحقق این مهم یاری رسانند. بنابراین، برگزارکنندگان کنفرانس امیدوارانه تلاش خواهند نمود تا دومین کنفرانس ملی آب و هواشناسی ایران نقطه عطفی باشد برای همدلی، همکاری، انسجام و وحدت در میان تمامی متخصصان و علاقمندان علم آب و هواشناسی در ایران. به همین جهت برگزارکنندگان کنفرانس، این تلاش را گامی هرچند کوچک در راستای تحقق یک انسجام درونی تلقی می نمایند و به همین خاطر با امید به آینده، شعار «تلاش جمعی برای تحقق یک جامعه اقلیمی واحد» را برای کنفرانس در نظر گرفته اند.

۱۵ آذرماه ۱۳۹۶

References:

Carleton, A. M., 1999: Methodology in Climatology, Annals of the Association of American Geographers, 89: 713-735. doi:10.1111/0004-5608.00172.
Landsberg, H.E., 1987: Climatology, In the Encyclopedia of World Climatology, Ed. by J.E., Oliver and R.W., Fairbridge, New York, Van Nostrand Reinhold, 327-338.
IPCC, Climate Change 2007: The Physical Science Basis, Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on

دکتر رضا دوستان
استادیار آب و هوا شناسی دانشگاه فردوسی

به نام خدا

بشر قرن ۲۱ را با دو رویداد مهم، افزایش مخاطرات محیطی و تروریسم که پیامد تفکر انسان محوری گذشته بود، شروع کرد، و بنا به گزارش مدل های اقلیمی جهان، پیامد منفی گرمایش جهانی و مخاطرات محیطی بر اقلیم کشورهای خاورمیانه و از جمله ایران با توجه به موقعیت جغرافیایی خود، بیشتر می باشد. طبیعتاً پیامد و نمود طبیعی و اجتماعی این افزایش، در کشور ایران که شرایط اقلیمی پایداری نداشته و بخش زیادی از اقتصاد، شغل و زندگی مردم ارتباط مستقیم و تنگاتنگی با شرایط اقلیمی دارد، ملموس تر و نگران کننده می باشد. بنابراین در این ارتباط وظیفه اقلیم شناسان سنگین تر و طبیعتاً باید پاسخگوی سوالات جامعه و برنامه ریزان باشند (نمود آن، دعوت سالهای اخیر از اقلیم شناسان در رسانه های خبری). البته از گذشته اقلیم شناسان در مناطق مختلف ایران بخش غالبی از این مخاطرات را در حیطه تخصص خود ارزیابی و مطالعه کرده اند، اما امروزه فلات ایران با این مخاطرات، آسیب زیادی دیده و در بخش های مختلف به مرحله بحران (سرطان) رسیده است. چنانکه هر روز بخشی از خیر روزنامه ها مرتبط با این بحران ها است، از جمله، خشک شدن دریاچه ارومیه، هامون، تالاب گاوخونی، کاهش سفره های آب دشت ها و فرونشست، تا اعتراض به حق سهم آب از رودخانه ها در مناطق مرکزی و غربی ایران و طرح های انتقال آب از عمان برای کلا ن شهرهای داخلی ایران، شنیده می شود. به نظر می رسد، مرحله دوره ارزیابی و صرفاً مطالعه مخاطرات محیطی فلات ایران تمام شده و اکنون بحران های فلات ایران نیاز به راه حل عملی، تولید تکنولوژی و غیره (نسخه و دارو) دارد. طبیعتاً اقلیم شناسان به تنهایی نمی توانند و تخصص آن را ندارند که نسخه و دارویی برای بحران های فلات ایران بیچند و اگر هم به تخصص های دیگران وارد شوند، داروی آنها اعتباری ندارد، بلکه ضروری است تا تحقیقات گروهی با تخصص های مختلف و به عبارتی تیم پزشکی برای حل بحران های محیطی، نسخه و داروی درمان تجویز کند. بنابراین زمان آن رسیده تا اقلیم شناسان برای حل بحران آلودگی هوای کلان شهرها با تخصص های شیمی، مهندسی، محیط زیست و شهرسازی دور یک میز بنشینند و نسخه و دارویی برای بحران آلودگی کلان شهرهای ایران بیچند، برای حل بحران آب با تخصص های هواشناسی، کشاورزی، هیدرولوژی، مدیریت شهری و روستایی به شور بنشینند و راه حلی عملی برای کاهش پیامدهای بحران آب در ایران بنویسند. در پایان، شاید نیاز باشد برای کاهش بحران، حوض انبارهای تاریخی ایران، در شهرها و روستاها یا بارش های سطحی آبیگری شود.

(نیاز تحقیقات علمی به دانش بومی)

رضا دوستان، استادیار اقلیم شناسی گروه جغرافیا

دومین ملی کنفرانس آب و هواشناسی ایران